

POKRETNE SLIKE**ŽIVOT NA TOČKOVIMA**

„Zemlja nomada” (“Nomadland”), produkcija, montaža, scenario i režija: Kloi Žao; glavna uloga: Frensis Mek Dormand.

U poslednje vreme „Oskar” sve više postaje nagrada za najbolji film kojeg je, avaj, malo ko od šire publike gledao! Nakon „Mesečine” (sećate li se uopšte ovog dela?), 2017. godine, crnačkog reditelja Berija Dženkinsa, prošlogodinjeg “Parazita” južnokorejskog sineaste Bonga Džuna-Hoa, ovu novoustanovljenu tradiciju sada je nastavila i “Zemlja nomada”, kinesko-američke autorke Kloi Žao.

Da li je to znak da je Holivud naprečac otkrio svoju decenijama suzbijenu naklonost prema takozvanom nezavisnom, društveno angažovanom, niskobudžetskom art-filmu? Ili je to sve samo privid i rezultat bučno proklamovane holivudske „diverzifikacije i inkluzivnosti”, za koju „politički nekorektni” posmatrači tvrde da nije ništa drugo nego prikriveni izraz za Uravnilovku!?

Bilo kako bilo, „Zemlja nomada” je mali film koji se krišom „ušunjabo” na velika holivudska vrata. Snimljen sa skromnim budžetom od 5 miliona dolara (što je zapravo „sitniš” za holivudske produkcione standarde!) i glumačkom ekipom sastavljenom uglavnom od amatera-naturščika, ovo delo još nije ni prikazano u bioskopima (zbog duge pandemije „koronavirusa”).

Sa „Kovidom-19” stigla su nova „oskarovska” vremena! „Zemlja nomada” je prvo ostvarenje u istoriji „Oskara” proglašeno za najbolji film koje je bilo dostupno za gledanje isključivo na „striming” servisima („Dizni plus” i „Hulu”). To praktično znači da ga je videlo samo vrlo ograničeni broj ljudi- najbliža rodbina i odani prijatelji autora i protagonista filma, te po „službenoj dužnosti”, glasači američke Akademije filmskih umetnosti i nauka i entuzijastični filmski kritičari.

S obzirom na sumornu temu filma, koji priziva u sećanje „oskarovske” „Plodove gneva” Džona Forda (1940.), teško je očekivati da će „Zemlja nomada” ikad izazvati veći interes kada (i ako uopšte) stigne u obližnje „sineplekse”. To svakako nije vrsta filma, bez obzira na njegove kvalitete, kakvog publika, posebno američka, voli da gleda!

„Zemlja nomada” nosi brojne protivrečnosti. To je pobeđnički „oskarovski” film čiji glavni protagonisti su, po nemilosrdnim kriterijumima američkog društva, žalosni gubitnici. Ovo ostvarenje je mračni portret osiromašene američke radne klase, koje u svojoj jednoj sceni sugerišu da posao u stovarištima sveprisutnog „Amazona” (okrivljenog od mnogih za iskorištavanje i neprihvatljivi tretman radnika) nudi spasonosni izlaz iz bede!

Ovo delo je moderni vestern koji je sušta suprotnost klasičnim obrascima ovog nekad vrlo popularnog žanra. Zbog prejašnjih negativnih komentara svestrano talentovane autorke filma Kloi Žao (prve Azijatkinje koja je osvojila „Oskara” za režiju) prema kineskoj vladi, ovaj film je anatemisan u njenoj matičnoj zemlji, premda bi, u stvari, mogao idealno da se uklopi u tamošnju retoriku o nadolazećem kolapsu zapadno-demokratskog kapitalizma.

„Zemlja nomada” je onespokojavajući savremeni „road movie”. Ekranizovana po best-selleru Džesike Bruder, to je opora priča o tegobnoj svakidašnjici mnogih Amerikanaca, osiromašenih velikim finansijskim slomom iz 2008. godine. Glavna jukakinja filma je radnica-udovica Fern (potresno autentična rola Frensis Mek Dormand), koja je poput njenih drugih nepriviligovanih zemljaka primorana da napusti svoj dom zaposednut od strane banke. Ona postaje nomad i započinje život na točkovima, otiskujući se u svom vozilu na odiseju kroz američke predele. Kako u filmu sama kaže, ona nije beskućnica, već osoba bez adrese! Njen „ven” je praktično njen „ruksak” na četiri točka. Holivudska anti-zvezada Frensis Mek Dormand je apsolutno zaslužila svog trećeg „Oskara” za glavnu ulogu, („Fargo”, 1996., „Tri bilborda ispred Ebinga u Misuriju”, 2018.) igrajući još jednom lik stamene, odlučne i stoičke žene.

Vizuelno upečatljiv, ovaj film na prvi pogled deluje kao ljubavno pismo američkim otvorenim prostranstvima. Međutim, ispod te idilične spoljašnjosti u „Zemlji nomada” nema nimalo romantičnosti klasičnog vesterna,

U filmovima Džona Forda iz 1930-tih i 1940-tih, kauboji su bili uzdignuti na mitološki nivo i predstavljeni kao herojski usamljeni vukovi, sezonski migranti koji u stalnoj potrazi za srećom, novim mogućnostima i boljim životom jašu do krajnjih granica prostranstava, nošeni njihovim odvažnim pionirskim duhom i nepokolebljivim individualizmom. Oni su bili privučeni magnetizmom Zapada, do čijih krajnjih granica je trebalo dojahati. Džon Ford je bio kreator

ovog mita, njegov Divlji zapad je čista holiivudska fikcija u kojoj je ispunjeni san u stvari velika laž!

„Zemlja nomada”, kao anti-vestern iz treće decenije 21. veka, pokazuje da je istina mnogo komplikovanija i manje glamurozna. Po visprenom viđenju imigrantkinje Kloi Žao, današnji američki nomadi su dezorjentisani pustinjaci koji su ostali bez posla, izbačeni iz kuća, sa prtljagom rasturenih brakova i porodica. Oni u svojim kombijima i „RV” vozilima besciljno i besplanski lutaju američkom pustarom, u kojoj su saluni i korali sada zamenjeni „trejler” parkovima i skladištima „Amazona”.

Heroji su umorni! Izgubljenih iluzija, junaci „Zemlje nomada” nisu više oni nekadašnji kauboji- odmetnici koji jure prema slobodi nego su apatične osobe koje samo (bezuspešno) beže od čemerne realnosti. Nema više ni one famozne američke konjice da im pritekne u pomoć!

Fren, kao feministička heroína ovog revizionističkog vesterna, i njene nomadske kolege ne razmišljaju o budućnosti, nego žive samo sada, u ovom momentu, sve dok traje novca i benzina. Ali, šta i kuda posle? Do osvajanja Marsa, svemirskog Divljeg zapada, treba sačekati bar još dve decenije!

Bojan Ž. Bosiljčić

Novine Toronto, broj 1680

07. maj 2021.